

GROEN in de winter

Vleermuizen, een bijzondere groep zoogdieren

foto Paul van Hoof

Vleermuizen zijn de enige zoogdieren die echt kunnen vliegen. Ze kunnen dat dankzij een vlieghuid tussen de voorpoten (met sterk verlengde vingers) en de romp, en tussen de achterpoten en de staart. Vleermuizen komen over heel de wereld voor, met uitzondering van de poolgebieden. In Nederland meer dan twintig soorten, die allemaal streng beschermd zijn.

Kijken met je oren

Vleermuizen zijn niet blind, maar ze gebruiken vooral hun oren om te 'zien'. Ze zenden signalen uit dat weerkaatst op voorwerpen in de omgeving. Die echo vangen ze op met hun oren en dan bepalen ze de locatie en de vorm van die voorwerpen. De richting van de oren en de snuit zijn daar helemaal op aangepast. Als je 's avonds en 's nachts op pad wil om

vleermuizen te spotten, kan je daarvoor het beste een 'batdetector' gebruiken. De ultrasone geluiden worden daarmee ook hoorbaar voor mensen. De geluiden zijn 'soort specifiek' en zo kun je na wat oefening de soorten herkennen aan het geluid.

Insecteneters

Alle Nederlandse vleermuizen zijn insecteneters. Een vleermuis eet per nacht gemiddeld ongeveer 3.000 muggen, motjes en kevertjes, dus eet een gemiddelde kolonie elke zomer enkele honderden kilo's insecten. Er zijn geen andere dieren die zoveel nacht-insecten eten.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen kunnen niet zelf een nest maken en zijn voor hun verblijfplaatsen helemaal aangewezen op al bestaande gaten of holletjes. Deze vinden ze in bomen of gebouwen. In bomen vaak in oude specht-gaten. In gebouwen vestigen ze zich in spouwmuren, onder de dakpannen, achter het dakbeschoot of achter vensterluiken, in kieren tussen kozijnen en op vele andere plaatsen. Vleermuizen hebben vaak meerdere verblijfplaatsen, vaak voor elk seizoen een aparte plek. Zo verhuizen vleermuizen in de lente van hun winterverblijf naar hun zomerverblijf. En ieder jaar keren ze ook weer terug naar die vaste serie verblijfplaatsen, vele tientallen jaren achter elkaar. Behalve zomer- en winterplaatsen zijn er ook paar- en kraamverblijven. De aanwezigheid van vleermuizen is soms zichtbaar door een spoor

Wilt u iets doen voor de vleermuizen?

De vleermuis helpen is ook jezelf helpen. De vleermuis eet namelijk insecten en dus ook de mug. Door het meer isoleren van gebouwen verdwijnen er veel schuilplaatsen voor vleermuizen. Help de vleermuizen door een vleermuizenkast op te hangen. Vaak zijn dit houten kasten. Hout isoleert goed en het voelt voor de vleermuizen vertrouwd en aangenaam. Let bij het ophangen van de kast op een aantal voorwaarden. Hang het minimaal op 3 meter hoogte, wel in de zon maar ook in de luwte. En zorg voor een vrije aanvliegroute. Een vleermuis maakt graag gebruik van meerdere verblijfplaatsen. Dus als u plek heeft hang dan meerdere kasten op in uw tuin.

van urine dat uit de holte naar beneden loopt, door uitwerpselen op de grond of door zacht gekwetters in de spouwmuur.

Meer informatie:

- Website Vleermuis (www.vleermuis.net)
- Website Zoogdierversamenwerking (www.zoogdierversamenwerking.nl/zoogdiersoorten/vleermuizen-algemeen)

Overlast door vleermuizen?

Soms wonen vleermuizen op plaatsen waar ze overlast veroorzaken. Doe een melding bij de gemeente Oss, oss.nl/melding. Gemeente Oss neemt deel aan het Meldingsnetwerk Vleermuizen en Steenmarters. Speciaal opgeleide vrijwilligers

kijken dan met u mee hoe de overlast kan worden verholpen. Oplossingen zijn bijvoorbeeld een mestplankje op te hangen of het afdichten van de binnenzijde van de spouwmuur. Kijk voor meer informatie op de website www.vleermuis.net.

Interview met Antoinette van Wilgen, vleermuisvrouw van Oss

20 Januari 2022 - Het huis van Antoinette van Wilgen is een opvangplek voor zieke en zwakke vleermuizen. Antoinette is actief voor de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant en voor het meldingsnetwerk van Brabants Landschap (zie onder). De werkgroep zet zich in voor de bescherming van vleermuizen en verbetering van hun leefomgeving. Meldingen over vleermuizen in de regio Oss komen bijna altijd bij haar terecht. Zij haalt de dieren op bij mensen die haar bellen of de dierenambulance komt ze brengen. Ze verblijven dan enkele weken tot maanden in aparte kooien in haar tot vleermuis-verpleeghuis omgebouwde slaapkamer. En als ze opgeknapt zijn gaan ze naar een vliegkooi in Zeeland, waar ze op vliegkracht komen en weer worden vrijgelaten.

Hoe vaak per jaar krijg je van die meldingen?

"Dat is zo'n 100 keer per jaar. Deze meldingen komen niet alleen uit regio Oss. De meeste daarvan zijn slachtoffers van huiskatten, maar vaak zijn het ook verdwaalde jonge dieren die hun moeder kwijt zijn geraakt."

Hoe staat het nu met de stand van vleermuizen in Oss?

"Of er sprake is van toe- of afname in specifiek Oss kan ik weinig zeggen. Wel heb ik het idee dat

de dieren die ik binnenkrijg de laatste jaren kleiner lijken dan zo'n twintig jaar terug. Dat kan te maken hebben met de afname van het aantal insecten. Maar om dat zeker te weten moet je gedegen onderzoek doen."

Vangen ze ook schadelijke insecten zoals de eikenprocessierups en de buxusmot?

"Jazeker. Ze vangen behalve veel soorten muggen en kevertjes ook (nacht)vlinders en daar zitten uiteraard ook deze plaagsoorten tussen. Vleermuizen hebben hun rol in het ecosysteem, dus ook in de bestrijding van schadelijke insecten. Zo verschalken ze er per nacht zo'n 3.000, afhankelijk van de soort en grootte."

Winterverblijven?

"Vleermuizen houden een winterslaap. Ze overwinteren op plekken waar de vochtigheid en temperatuur stabiel zijn, zoals grotten. Als die ontbreken zoeken ze plekken in de door mensen gebouwde omgeving." Oss heeft vijf kunstmatige winterverblijven, mooi verspreid over de hele gemeente: in het zuiden en noorden van de stad, in Demen, in Oijen en in Herpen. Antoinette: "In elk verblijf tel ik jaarlijks het aantal vleermuizen. Hoewel ik ze er niet altijd verwacht ben ik blij met elke vleermuis. De meest voorkomende soort die ik hier tel is de bruine grootoor. Deze soort geeft aan dat de kelder goed is."

foto Paul van Hoof

Wat als er vleermuizen huizen in de spouw en je wilt je muur isoleren?

"Vleermuizen zijn beschermd via de wet Natuurbescherming. Dat betekent dat je ze dus niet mag verstoren of hun verblijfplaats vernietigen. Maar als je je huis wilt isoleren is dat makkelijker gezegd dan gedaan. Vóórdat je gaat isoleren moet je door een deskundige laten onderzoeken of er vleermuizen zitten. Als dat zo is moet je een ontheffing aanvragen voor de Natuurbeschermingswet. Dat moet je doen met een plan waarin je aangeeft dat je ze 'veilig verjaagt' en dat ze naar een andere plek kunnen verhuizen. Bijvoorbeeld door vleermuiskasten in de buurt op te hangen. Geen ideale oplossing maar het is tenminste iets. Als het goed is, adviseren muurisolatiebedrijven daarover."

Navraag leert dat dit inderdaad een probleem is voor particuliere huizenbezitters die willen verduurzamen. Op rijks- en provinciaal niveau wordt hiervoor naar een oplossing gezocht

Doe mee met de Nacht van de vleermuis

Ben je graag actief buiten in de natuur, wil je meer weten over vleermuizen? De Nacht van de Vleermuis is in het weekend van vrijdag 26 tot en met zondag 28 augustus 2022! Kijk op www.nachtvandeVleermuis.nl